

16. 8. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Problematika ukládání peněžitého trestu právníckým osobám

V dnešní době je otázka trestní odpovědnosti právníckých osob a ruku v ruce s ní i ukládání trestů těmto PO stále kontroverzní otázkou. Mnoho teoretiků, jako například Planque, Leigh či Roxin, jsou toho názoru, že právníckou osobu nelze hnát k odpovědnosti za trestné činy, a to z důvodu fiktivnosti osoby, absence vůle osoby a v návaznosti také absenci zavinění. V České republice byl i přes tento problém přijat zákon č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim (dále jen „ZTOPO“), který zavádí institut přičitatelnosti jednání fyzických osob osobám právníckým z čehož je poté vyvozována trestní odpovědnost PO. [1]

Je nutné poznamenat, že ZTOPO není jediným zákonem, který trestní odpovědnost a následné trestání právníckých osob upravuje. Mimo ZTOPO je to trestní zákoník a trestní řád, které jsou vůči ZTOPO v postavení obecných právních předpisů a užijí se subsidiárně v případě, kdy ZTOPO danou problematiku nijak neupravuje, resp. ji upravuje pouze z části. Trestní zákoník obecně upravuje peněžitý trest ve svých ustanoveních § 67 – § 69. V případě tohoto trestu normuje ZTOPO v určitých případech odlišně od TZ, ale to neznamená, že celá úprava obsažená v TZ je na právníckou osobu nepoužitelná. Například stanovení počtu denních sazeb není v ZTOPO nijak upraveno, a proto je nutné s ohledem na ust. § 1 odst. 2 ZTOPO aplikovat ust. § 68 odst. 1 TZ, které již počet denních sazeb, resp. jejich rozmezí stanoví. S ust. § 1 odst. 2 ZTOPO souvisí i usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13.3.2019, sp. zn. 9 To 37/2018, kterým byl zrušen rozsudek soudu prvního stupně v části výroku o uložení peněžitého trestu z důvodu nesplnění zákonných podmínek pro jeho uložení dle ust. § 68 odst. 6 TZ, a to z následujících důvodů:

- Právnícká osoba 6 let nevykazovala žádnou podnikatelskou činnost
- Nepodařilo se dohledat jakýkoliv majetek PO

Z tohoto usnesení je patrné, že pravidla uvedená v obecném zákoně, trestním zákoníku, se na trestání právníckých osob užijí v souladu s ust. § 1 odst. 2 ZTOPO. Pokud by korektiv nedobytnosti nebyl užít, vytvářelo by to absurdní situace, kdy by právnícká osoba fakticky potrestána vůbec nebyla, a to právě vzhledem ke svým majetkovým poměrům. [2]

Peněžitý trest, jako jedna z forem trestněprávní sankce vůči právnícké osobě, lze uložit toliko trestně odpovědné právnícké osobě, a to pouze na základě zákona. Dle ust. § 18 ZTOPO může soud uložit právnícké osobě peněžitý trest jak za dolůzní, tak i culpózní trestný čin. Jinou podmínku ZTOPO na rozdíl od TZ nestanoví. Pro užití této trestní sankce není ani rozhodné, zda právnícká osoba spáchala zločin či přečin nebo zda tento trestný čin sledoval získání majetkového prospěchu. Trestní zákoník naopak vyžaduje zavinění formou úmyslu ve vztahu ke spáchanému činu, a tento úmysl se zároveň musí vztahovat k získání majetkového prospěchu. Právníckým osobám může být tento druh trestu ukládán jak samostatně, tak i vedle trestu jiného. Vyloučeno je však uložení peněžitého trestu vedle trestu propadnutí majetku (srov. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29.11.2016, sp. zn. 4 To 40/2016).

Vzhledem k minimálnímu omezení ukládání peněžitého trestu se tento trest jeví jako trest univerzální, který lze ukládat téměř za každé situace. Soud však při ukládání tohoto trestu musí brát

zřetel na práva poškozeného, kterému takto uložený peněžitý trest nesmí být na újmu. Toto ustanovení je konkretizací obecného pravidla v ust. § 14 odst. 3 ZTOPO, které normuje, že „*Při ukládání trestních sankcí soud přihlédne i k důsledkům, které může mít jejich uložení na třetí osoby, zejména přihlédne k právem chráněným zájmům osob poškozených trestným činem...*“ Vzhledem ke skutečnosti, že soud musí brát zřetel na práva poškozených, musí ve výsledku zohlednit výměru peněžitého trestu, aby nezasáhl do práv poškozeného nebo musí zvážit, zda peněžitý trest vůbec uloží, aby tato práva nebyla poškozena. Peněžitým trestem nesmí být ztíženo právo poškozeného domáhat se náhrady škody na pachateli, právnické osobě. [3]

Výše peněžitého trestu je dle ZTOPO stanovena podle majetkových poměrů právnické osoby a také podle obecných kritérií pro ukládání trestu dle ust. § 14 ZTOPO. Soud ukládá peněžitý trest tak, že určí počet denních sazeb a zároveň i výši jedné denní sazby. Dle ust. § 18 odst. 2 ZTOPO činí výše jedné denní sazby nejméně 1.000,- Kč a nejvíce 2.000.000,- Kč. Zde si musíme všimnout rozdílu ve výši jedné denní sazby u právnických a fyzických osob, kdy u právnických osob je výše denní sazby násobně vyšší než u osob fyzických. Zákonodárce zde respektuje odlišné majetkové poměry FO i PO. Soud při stanovení výše této sazby bere do úvahy zejména majetkové poměry právnické osoby, jelikož od těchto se poté odvíjí schopnost PO peněžitý trest splnit. Pod pojmem majetkové poměry je nutné si představit příjmy právnické osoby, její majetek, výnosy z něj a případně i jiné ukazatele. „*Při zjišťování majetkových poměrů právnické osoby by se měl soud opírat o její účetní závěrku, o výroční zprávu, o přiznání k daním placeným z majetku a příjmů, o závěry auditora, o výpisy z bankovního účtu apod., a bude-li to nezbytné, i o posudek znalce v tomto směru.*“ [4] Soud může majetkové poměry PO určit i odhadem v souladu s ust. § 1 odst. 2 ZTOPO ve spojení s ust. § 68 odst. 4.

Vzhledem ke skutečnosti, že speciální úprava ZTOPO o počtu denních sazeb mlčí, je třeba užít ustanovení o počtu denních sazeb obsažené v TZ, a to v souladu s ust. § 1 odst. 2 ZTOPO. Dle ust. § 68 odst. 1 TZ činí počet denních sazeb minimálně 20 a nejvýše 730 celých denních sazeb. Při stanovení konkrétního počtu denních sazeb přihlédne soud zejm. k povaze spáchaného skutku a dalším obecným kritériím pro ukládání trestů dle ust. § 14 ZTOPO. „*Povahu a závažnost spáchaného trestného činu určují hlediska demonstrativně vyjmenovaná v § 39 odst. 2 TrZ, která se uplatní i zde (§ 1 odst. 2 TOPO) a promítnou se právě do počtu denních sazeb...*“ [5]

Zjednodušeně lze tedy říci, že čím závažnější trestný čin byl spáchán, tím více denních sazeb bude stanoveno. Výše jedné denní sazby se pak řídí kritérii, která byla nastíněna v předchozím odstavci.

Při ukládání peněžitého trestu jsou soudy nuceny důkladně zvažovat, jaká výše tohoto trestu bude přiměřená. Pokud bude trest příliš vysoký, povede to k faktickému zániku PO. Pokud bude trest příliš nízký, nemusí mít takový výchovný vliv, jaký by mít měl.

JUDr. David Řezníček, LL.M., Ph.D.,
advokát

Jakub Souhrada

Krajinská 281/44
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247
e-mail: reznicek@reznicek.com

1. JELÍNEK, J. Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: problémy a perspektivy. Praha: Leges, 2019. Teoretik. ISBN 978-80-7502-351-3, s. 76-79
2. SMEJKAL, L. a Tomáš SYROVÝ. Vybraná judikatura z oblasti trestní odpovědnosti právnických osob. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Vybraná judikatura. ISBN 978-80-7598-771-6., s. 28-29
3. ŠÁMAL, P., Dědič, J., Gřivna, T., Púry, F., Říha, J. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání. Praha C. H. Beck, 2018, 930 s. 410-423
4. ŠÁMAL, P., Dědič, J., Gřivna, T., Púry, F., Říha, J. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání. Praha C. H. Beck, 2018, 930 s. 410-423 odst. 5
5. ŠÁMAL, P., Dědič, J., Gřivna, T., Púry, F., Říha, J. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání. Praha C. H. Beck, 2018, 930 s. 410-423 odst. 4

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)